

ROMEN DİLİNDE KULLANILAN FARŞÇA KELİMELER

YRD. DOÇ. DR. BERNA KARAGÖZOĞLU *

Öz

Dil yaşamakta olan bir kavramdır. Dilin yaşanırlığını kanıtlayan şey kullanılıyor olması ve gerek gramerde gerekse kelimedede az çok değişime uğramasıdır. Dil bazen doğduğu coğrafyadan çıkıp sınırlarını uzak diyarlara taşır, bazen de sadece belirli bir alana hitap eder. Ticaret ve savaş; dili farklı coğrafyalara taşıyan iki önemli unsurdur. Elbette farklı nedenlerle de dil mekân değiştirmektedir. Ancak gördüğümüz kadarıyla savaş sonucu kazanılan topraklardaki hâkimiyet halkların kaynaşmasına, dillerin hızla karışmasına vesile olmaktadır. Türklerin Ortadoğu ve Balkanlardaki hâkimiyeti ile Türk kültürü ve dili, o toprakların kültürü ve dili ile karışmıştır. Yapılan araştırmalarda İslam kültürüyle son şeklini almış Farsça ve Türkçeye ait pek çok kelimenin Balkan dillerine yerleştiği görülmüştür. Türk asıllı edip ve mutasavvıfların eserlerinde olduğu gibi Romen dilinde de birçok Farsça kelimeye rastlamak mümkündür. Bilindiği üzere Farsça ve Romence; Hint Avrupa dil grubundandır. Romence bu grubun Avrupa kolundayken Farsça Asya kolunda yer almaktadır. Farsça ve Romencenin bu etkileşimi, aynı dil ailesi grubunda yer almalarının bir sonucu gibi düşünülebilir. Ancak Farsça kelimelerin daha çok Türkler aracılığıyla Romenceye katıldığı da bilinmektedir. Hint-Avrupalılar kimi zaman İndogermenler, kimi zaman Indo-Europeanlar olarak isimlendirilmektedirler. Amacımız bu çalışmada bir Hint Avrupa dil grubunun Avrupa kolundan olan Romence ile yine aynı dil ailesinin Asya kolunda olan Farsça arasındaki dilsel etkileşimin varlığını ortaya koymak ve Romenceye Farsça kelimelerin girmesine aracılık etmiş Türk dilinin Balkanlardaki geçmişine göz atmaktır.

* *Yrd. Doç. Dr. BERNA KARAGÖZOĞLU*, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü. brnkrzgl@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Romence, Farsça, ortak kelimeler, Hint- Avrupa dilleri, Arî dilleri

ABSTRACT

Language is a living concept. What proves that language is living is that the language is used and it has been transformed both grammatically and vocabulary. Language sometimes carries its boundaries out of the geography it is born to further countries, and sometimes it addresses to a certain area. Trade and war; are two important factors carrying the language to different geographies. Of course for different reasons language changes location too. But as far as we see, the ruling in the land gained as a result of war allows the people to interact with each other, the languages to get mixed.

With the rule of the Turks in Middle East and Balkans, Turkish culture and language have become mixed with the culture and the language of those lands. In the researches made, it has been seen that many words from Persian and Turkish which have taken their last forms with the Islam culture have been integrated into Balkan languages. As in the products of Turkish origin scholars and Sufis, it is possible to come across with many Persian languages in the Romanian language.

As known Persian and Romanian; are in the group of Indo European language. Romanian language is in the European sub-group of this group and Persian is in the Asian sub-group. This interaction of Persian and Romanian can be considered as a result of being in the group of the same linguistic family. But it is also known that the Persian words are added into the language of Romanian through Turks mostly.

Indo Europeans are named sometimes as Indogermans and sometimes Indo-Europeans. Our purpose in this study is to reveal the existence of linguistic interaction between Romanian which is from the European branch of the Indo European linguistic group and Persian which is Asian subgroup of the same linguistic family and to review the past of the Turkish language in Balkans which has enabled Persian words to enter into the Romanian language.

Key words: Romanian, Persian, common words, Indo- European languages, Aryan languages.

چکیده

زبان پدیده ی زنده ای است. آنچه که زنده بودن زبان را مشخص می نماید کاربری آن و تغییرات هرچند محدود در حوزه دستور زبان و ترکیب کلمات می باشد. زبان گاهی از زادگاه جغرافیای خود خارج شده و به فراسوی مرزهای خود می رود. بعضا نیز تنها محدوده خاصی را مورد خطاب قرار می دهد. تجارت و جنگ دو عنصر مهمی هستند که زبان را به جغرافیای مختلف منتقل می نمایند. البته دلایل گوناگون زیادی نیز برای انتقال زبان وجود دارد. اما آنچه که به وضوح دیده می شود تغییر حاکمیت زبانی در پس حاکمیت سیاسی بعد از جنگ میباشد. در اثر حاکمیت ترک ها در خاورمیانه و بالکان، زبان و فرهنگ ترکی به فرهنگ و زبان آن خطه آمیخته شده است. در اثر تحقیقات انجام شده، زبان و فرهنگ ترکی و فارسی آمیخته با اسلام، کلمات زیادی در زبان های حوزه بالکان جایگزین کرده است. همچون نشانه های موجود در آثار اهل تصوف زبان ترکی، کلمات فارسی زیادی در زبان رومانیایی نیز دیده می شود. آنچه که مبرهن است زبان فارسی و رومانیایی از گروه زبان های هندو اروپایی بوده و درحالی که رومانیایی متعلق به بازوی اروپایی می باشد، فارسی بازوی آسیایی محسوب می گردد. بیشتر کلمات فارسی توسط ترک ها به زبان رومانیایی منتقل شده است. هند - اروپایی ها بعضا به عنوان هند و ژرمن و بعضا به عنوان هند و اروپایی نام گذاری شده اند. هدف این تحقیق ارتباط بین شاخه اروپایی زبان های هندو اروپایی با شاخه آسیای آن یعنی فارسی و نیز نقش زبان ترکی در انتقال کلمات فارسی به زبان رومانیایی می باشد.

کلید واژه ها: کلمات فارسی، زبان رومانی، زبان ترکی.

GİRİŞ

Dilbilimciler tarafından dilin tanımı zaman zaman benzer ifadelerle yapılmıştır. Dil, içinde bulunduğu toplumun kendine has seslerinden oluşan canlı bir varlıktır. Dolayısıyla dil, tarih boyunca değişim göstermektedir. Kısacası dil için, duygularımızı ve düşüncelerimizi sistemli bir şekilde nesilden nesile aktarmamızı sağlayan kalıplar zinciridir diyebiliriz. Bugün yeryüzünde kaç dil konuşulduğu kesin olarak bilinmemektedir. Bu belirsizlik bazı lehçelerin dil durumuna gelmemesi, yani lehçele-

rin ayrı bir dil olarak sayılıp sayılmayacağı konusunda bir görüş birliğine varılmamasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca yeryüzünün bazı bölgelerinde daha işlenmemiş, incelenmemiş, yazı dili durumuna gelmemiş diller bulunmaktadır. Bununla birlikte yeryüzünde konuşulan dil sayısı ortalama 3000–3500 arasında olduğu tahmin edilmektedir (Demircan, 2007: 2-3).

Diller; Hami-Sami, Çin-Tibet, Bantu, Kafkas, Ural-Altay ve Hint - Avrupa olarak gruplar halinde sınıflandırılmışlardır. Bu dil grupları içinde önemli bir yere sahip olan Hint-Avrupa dil grubu çalışmamızın esas konusunu teşkil eder.

Hint-Avrupa dillerini konuşan topluluklar, tahminen MÖ 5. yüzyılda ortak bir anavatanından tüm dünyaya dağılmışlar. Ailenin Germen, Baltık, Latin, Yunan ve Slav dillerini konuşan kolları tarihsel süreç içerisinde Avrupa kıtasını iskân ederken; Hint-İran (Aryan) dil grubu Hindistan ve İran coğrafyasına yerleşmişlerdir (Sivrioğlu, 2013: 1143).

Bilindiği gibi Hint-Avrupa dil grubu Asya ve Avrupa olmak üzere iki koldan oluşur. Aşağıdaki tabloda Hint-Avrupa dil ailesinde yer alan dil grupları ve dil aileleri gösterilmektedir.

HİNT- AVRUPA DİL GRUBU					
ASYA DİLLERİ		AVRUPA DİLLERİ			
HİNT DİLLERİ	İRAN DİLLERİ	ROMEN	GERMEN	SLAV	BALTIK
Hintçe	Farsça	İtalyanca	İngilizce	Rusça	Prusça
Urduca	Peştuca	İspanyolca	Almanca	Sırpça	Çekçe
Nepalce	Tacikçe	Portekizce	Flemenkçe	Hırvatça	Litvanca
Ölü Diller Arasında: Sanskritçe	Ermenice	Fransızca	İskandinav Dilleri	Makedonca	
	Ölü Diller Arasında Latince: Avesta	Romence		Lehçe	
		Ölü diller arasında: Latince		Slovakça	

Farsça, yaklaşık olarak MÖ 1.500 yılına kadar Hintçe ile tek bir dil halindeydi. Hint ve İran milletlerinin birbirlerinden ayrılmasıyla, İran dili

bağımsız olarak gelişti. Umman'dan Mezopotamya'ya, Karadeniz'in doğu kıyılarından ve Kafkasya'dan Pamir yaylasına ve Sind bölgesine kadar çok geniş bir coğrafyaya yayıldı. Farsça, bu kadar geniş bir alana yayıldığı için bazen bağımsız denecek kadar aslından uzaklaşmış dilleri ve bazen de aslı ile yakından ilgili lehçeleri meydana getirdi. Elde bulunan belgeler, alfabe ve içerik bakımından İran dillerini, "Eski", "Orta Zaman" ve "Yeni İran Dilleri" gibi birbirinden farklı üç devreye ayırma imkânı vermektedir. Başlangıçtan, Ahâmeniş İmparatorluğu'nun yıkılışına (MÖ 330) kadar geçen süre içinde konuşulan, yazılı belgeleri bulunan "Med Dili", "Saka Dili", "Eski Farsça" ve "Avestâ Dili", eski İran dilleri grubunu oluşturur (Yazıcı, 1999: 413).

İran dili, Avesta dili ile resmi dil olan kadim Fars dili olmak üzere iki subeye ayrılmış; zamanla değişen kadim Fars dili, Eşkâniyân ve Sâsâniyan döneminde Pehlevi adını almıştır (Tarlan, 194:1). Pehlevî dili ve yazısı, İslâm'dan sonra II. ve III. asırlara kadar kullanılmış; daha sonra resmîyetini kaybetmiştir. Ancak bu dili ve yazıyı V. asra kadar Zerdüşti mubed ve hirbedleri, dinî yazışmalarında kullanmaya devam etmiştir (Atalay, 1996:43). Sâsânilerden günümüze bazı kitabeler kalmıştır. Bunlar önce üç dil ile Yunanca- Güneybatı İranca veya Sâsâni-Kuzeybatı İranca veya Eşkanî dilleriyle daha sonra ise sadece Sâsâni dili ile yazılmışlardır (Atalay, 1996: 43).

Tablomuzda yer alan diller arasında bugün ölü dil olarak tabir edilen Sanskritçe, Avesta ve Latin dilleri kendi dönemlerinde oldukça önemli yere sahip olmalıydır ki günümüzdeki kelimelerin kökenlerine inildiğinde bu kelimeler onlarla doğrudan ilişkilendirilmektedir. Kutsal kitaplardan olan Gâthâlardaki Sanskrit ve Avesta dillerinin gramatikal ve ses bilgisindeki benzerliği bu iki ölü dil üzerinde çalışmaların yoğunlaşmasına sebep olmuştur.

İslâmiyetle birlikte ise İran dili ve edebiyatında köklü değişiklikler olmuştur. İslam dininin etkisiyle inançlarda, ilimlerde, adapta yenileşme, İranlıların Araplar ve diğer milletlerle karışması ve özellikle dilin değişmesi ve tahrifine esas olan amillerin etkisi altında Fars lisanlarında çeşitli değişiklikler ve farklılıklar oluşmuş ve Farsça şekillenip şu anki halini almıştır (Karaismailoğlu, 1999: 15).

Farsça İslâm'dan sonra Horasan ve Maveraünnehir'de halkın konuştuğu dil haline gelmiştir. Arapçanın baskın gelmesi ile Pehlevice asırlar

içinde yok olmuş, son şekliyle biçimlenen Farsça için Farsi-yi Nov (Yeni Farsça) denilmeye başlanmıştır. Hint-Avrupa dil grubunun Avrupa koluna baktığımızda ise Romen, German, Slav ve Baltık olmak üzere dört ana grupta toplanmış çok sayıda dilleri görmekteyiz.

Romanya ile İran arasında konum itibariyle Türkiye bulunmaktadır. Türk, Fars, Romen milletleri tarihin çeşitli dönemlerinde değişik vesilelerle karşı karşıya gelmişlerdir. Romencedeki Farsça kelime varlığı incelenmeden önce, bu iki dil arasında köprü vazifesi gören Türkçenin Romencedeki yerine ve önemine kısaca değinmek gerekir.

Romanya'nın Köstence, Tulcea, Yaş, Dobruca, Yergöğü, Teleorman ve Bükreş gibi daha pek çok bölgelerinde Türkler yaşamaktadır. Türklerin Romanya topraklarına girişi II. Keykâvûs'un torunlarının Hıristiyanlaştırıldıktan sonra Bizans'ta önemli komutanlıklara getirilmesi, aynı zamanda Keykâvûs'u destekleyen 40 kadar Türkmen obasının Bizans'ın izin vermesi ile Dobruca bölgesine yerleştirildiği zamanla başlar.

1418'de Dobruca'nın Osmanlı İmparatorluğu tarafında fethedildiği, Mohaç savaşındaki başarısı ile Osmanlı'nın bölgede etkin hale geldiği bu hâkimiyetin 1877-78 yılları arasında çıkan Türk - Rus Savaşlarına kadar devam ettiği bilinmektedir (Bozkurt, 20081: 38).

Fars-Romen ilişkilerinin başlangıcı ise Pers imparatoru I. Darius'un İskit seferi sırasında Tuna'nın sağ kıyısında yer alan Geto-Dacian kabilesi ile olan karşılaşması sonucunda olmuştur. Fars İmparatorluğunun sınırları I. Dairus döneminde en geniş alana yayılmıştır I. Darius Geto-Dacian kabilesi ile yaptığı savaşta Dobruca'yı topraklarına katmıştır (Tamura, 2004: 27).

Ayrıca İran'dan bir grup Fars'ın göçüp, Osmanlıya sığındıkları ve oradan da Dobruca'ya yerleştirildikleri bilgisine CEM Vakfı'nın internet ortamındaki arşivinden yer alan çevirisinin Ahmet Hezarfen tarafından yapıldığı BOA-Cevdet ASKERİ No: 39890 kayıtlı "Fi Evail sene 1187 (Şubat 1774)" tarihili belgesinde ulaşılmıştır.

Padişah III. Murad'tan, Bender (Moldavya'da), Kili (Rusya'da) Dörek, kadılarına şöyle bir hüküm gönderilmiştir: "İran'da aileleriyle birlikte 100 kadar göçmen Osmanlı Devleti'ne sığınıp önce Akşehir'e getirildikleri sonra Varna (Dobruca Deliorman) yöresine yerleştirildikleri fakat

Şah İsmail yandaşı olmalarında korkularak yetkililerin bunları her an dikkatle izlemeleri buyrulmaktadır” (<http://www.cemvakfi.org.tr>).¹

Bilim adamları kültürü, maddi ve manevi kültür olarak ikiye ayırmışlardır. İnsanın yarattığı bütün araç ve gereçleri, maddî kültüre; yine insanın bütün anlamları, değerleri, kuralları, manevî kültüre örnek olarak verilir. Kültürü oluşturan öğeler, Tanrı'nın yarattıklarına ek olarak, insanoğlunun yarattıklarının tümüdür. Her türlü araç gereç, makine, giyim kuşam, inançlar, değerler, tutumlar, kültürü oluşturan asıl öğelerdir (Kongar, 2005: 19). Dilin içinde kültürün bütün özellikleri ve tarihi, sosyal birikimlerin hepsi dilin öğeleri olarak kabul görür (Bölükbaşı, 2010:).

Yerel kültür; ulus ve ülke ölçeğinden daha küçük insan topluluğu ve coğrafya tarafından üretilen kültürdür. Yerel kültürü evrensel kültürden ayıran unsurlar; coğrafi alanlar, tarihsel dönemler, etnik farklılıklardır (Güvenç 2002:110). Öyleyse dil; din, tarih, miras, savaşlar, hukuk, ahlâk, ticaret, göçler, politika, coğrafya ve zirai gelişime tanıklık eder. Resim, tiyatro, mimari, müzik, edebiyat gibi görsel, işitsel ve duyuşal sanat dallarıyla birlikte zaman içinde gelişim ve değişim gösterir. Farşçanın Romenceye geçmesi de bu yolla olur.

Toplumda elde edilen bütün bilgi, bulgu ve deneyler ancak dil aracılığı ile aktarılır. Dil insana ait her türlü ürünün taşıyıcısıdır. Kültürün yeniden öğrenilip aktarılmasında dile büyük gereksinim vardır. Yaşanılan hayatta bir kültürün içeriğini ve niteliklerini kavrayabilmek için, onun dil yönünden dayandığı anlamlar sistemini bilmek gerekir. Bu nedenle dil, kültürü oluşturan bir öğe olmanın yanı başında, onu elde etmek için bir araç niteliği de taşımaktadır. Bütün bunların dışında dil, bir ulusu oluşturan ve ulusallığı sağlayan ana etkenlerden biri olarak da toplumda önemli bir yer tutmaktadır (Tural, 2000: 57).

Romen kültürünün İran-Türk toplumlarından edindiği, günümüze kadar ulaştırdığı ve geleceğe taşıyacağı kültürlerinin ve yaşamlarının bir parçası olan bu kelimeleri ve bu iki dilin ses benzerliğini alfabeler ve ortak kelimelerden oluşan listelerimizde göstermekteyiz. Romen dilinde

¹ <http://www.cemvakfi.org.tr/makale-deneyimler/iran%E2%80%99dan-gocenlerin-varna%E2%80%99ya-dobruca-cevresine-iskan-edildikleri/>

Türk ve Fars kültürünün etkilerinin ne denli ağır bastığı listemizde yer alan kelimelerden anlaşılmaktadır.²

Türkçe- Farsça- Romence Ortak Kelimeler

<u>Türkçe</u>	<u>Farsça</u>	<u>Romence</u>
âdem	آدم	adam
âlim	عالم	âlem
altı	شش	şase
ambar	انبار	hambar
amber	عنبر	ambră
anne	مادر- مامان	matta, mamă
araba	ماشین	maşină machine
asansör	آسانسور	ascensor
asfalt	اسفالت	asfalt
astım	آسم	astmă
aşüfte	آشفته	uşuratică
atlas	اطلس	atlas
avize	لوستر	lustra
ayak	پا	pa,pas picior
ayakta durmak	ایستادن	stand
ayi	خرس	ursul
bahşiş	بخشیدن	bacşiş
balkon	بالکن	balcon

² Bu araştırmada Mehmet Ziya Mankalyalı'nın Türk Dil Kurumunca yayınlanan Türkçe-Romence sözlüğü ve Alibeman Eghbali Zareh'in hazırlamış olduğu Farsça-Romence sözlüğü kullanılmıştır. Dr. Ayfer Aktaş'ın bir çalışmasında yer alan Türkçe ile Romence arasında ortak kullanılan kelimeler listesinden de yararlanılmıştır.

bamya	بامیه	bamă
bakkal	باقالی	băcan
baklava	باقلوا	baclava
battaniye	پاتو	pătură
bedava, moft	رایگان، مُفت	müft
belâ	بلا	belea
bent	بند	bent
berber	بربر	bărbier
bereket	برکت	berechet
beş	پنج	cinci
biber	لفل	piper
bilet	بیلت	bilet
bisküvi	بیسکویت	biscuit
boğaz	گلو	gelu, gât
bomba	بمب	bombă
bostan	بوستان	bostănaşie
bulvar	بولوار	bulevard
büfe	بوفه	bufet
bülbül	بلبل	bolbol
bülent	بولنت	bleanda
bütçe	بودجه	buget
cambaz	جانباز	geambaş
cebr, cebir	جبر	gebrea

cellat	جلاد	călău
cennet	جنت، پردیس	paradis
cerrah	جراح	chirurg
cihat	جهاد	jihad
çadır	چادر	ceadiriu
çakal	شکال، شغال	şacal
çay	چای	ceai
çerçeve	چارچوب	cercevea
çember	دایره، چنبر	cimber
cevahir	جواهر	giuvaier
çikolata	شکلات	ciocolată
çoban	چوپان	cioban
çorap	جوراب	ciorap
cumartesi	شنبه	sâmbătă
daire	دایره	dairea
davul	طبل	tobă, tebr
deste	دسته	testea
devlet	دولت	stat
diktatör	دیکتاتور	diktatură
diş	دندان	dinte
divan	دیوان	divan
dokuz	نه	novă
dudak	لب	lip, labial

durmak	ایستادن	stan
dut	توت	dudă
dükkan	دکان	dulgheană
düşman	دشمن	düşmani
fakir	فقیر	fachir
fare	موش	muş
fistik	پسته	fistic
fındık	فندق	funduc
frengi, avrupalı	فرنگی	frengie
firavun	فرعون	faraon
gaz	گاز	gaz
gâvur	کافر	ghiaur
genç	جوان	june
gerdan	گردن	gherdan
gıdıklamak	غلغلک دادن	gădila
göç	کوچ	ghioci
gıdıklamak	غلغلک دادن	gâdila
gök gürültüsü	تندر	tunet
haber	خبر	habar
hacı	حاج - حاجی	hagiu
hak	حق	hac
hal	حال	hal
han	خان	han

halka	حلقه	halca
hançer	خنجر	hanger
haraç	خراج	haraçi
helva	حلوا	halva
hanım	جانم	hanima
haram	حرام	haram
harem	حرم	harem
han	خان	hân
hançer	خنجر	hanger
hariç	خارج	hareci
harita	خریتا	hartă
hat	خط	hat
helâl	حلال	halal
hayır	خير	nu, eu nu
hendek	خندق	hindichi
hiç	هیچ	hici
hizmet	خدمت	hizmet
hoca	معلم	hoge
hosaf	خوشاب	horsaf
huri	حوری	hurie
hurma	خرما	curmală
huzur	حضور	huzur
hüküm	حکم	hochim

hürmüz	هرمز	hurmuz
ibric	ابریق	ibrik
ibrisim	ابرشم	ibrisim
iki	دو	două
iklim	اقليم	clima
ilaç	دارو	drug
imam	امام	imam
isim	نام، اسم	prenume
istanbul	استانبول	stambol
işkence	شکنجه	schingi
kadro	کادرو	cadre
kafes	قفس	cafas
kâfur	کافور	camfar
kahve	قهوه	cafea
kahveci	قهوه چی	cafegiu
kahvehane	قهوه خانه	cafenea
kağıt	کاغذ	caiet (paper)
kamyon	کامیون	camion
kandil	قندیل	candela
karavan	کاراوان	caravană, karavan
karpuz	هندوانه	harbuz
kayık	قایق	caic
kaz	غاز	gâscă

kayıt	ثبت	caid
kebab	کباب	chebab
kehribar	کهربا	chihlimbar
kel	کل - کچل	chel
kelime	کلمه	chelimet
kemer	کمر بند	chimir
kemik	استخوان	osatură
kenar	کنار	chenar
kılıç	شمشیر	simsir, cimisir
kına	حنا	caned(la)
kırmızı	قرمز	cărmăz
kim	کهاست	cine este
köfte	کوفته	chiftea
köşk	کیوسک	quiosquaquiosqu chioşc
köy	روستا	rustic
kubbe	گنبد	cubea
kupon	کوپن	cupon
kurt	گرگ	vierme,
kuş	پرنده	pasăre
kutu	قوتی	cutie
kuyruk	دم	
külâh	کلاه	chiulaf
lamba	لامپ	lam

lale	لاله	lalea
leğen	لگن	lighean
leke	لکه	lichea
leş	لاش	leş
limon	ليمو	lămăie
limonî	لمونى	limoniu
lokma	لقمه	locma
lüle	حلقه	lulea
makat	مقعد	macat
macun	معجون	magiun
madde	ماده	madea
mahmur	مخمور	mahmur
mağma	ماگما	magma
mal	ماله	mal
mala	ماله	mala
marifet	معرفت	marafet
masallah	ماشاءالله	masala
masa	میز	masă
maya	مايه	maia
menzil	منزل	menzîl
mercan	مرجان	margean
meydan	ميدان	maidan
menekse	بنفشه	micsunea

merkez	مرکز	merchez
mertebe	مرتبه	mertepea
mest	مست	mesiai
meydan	میدان	meidan
mısırlı	مصری	misirliu
mihenk	محک	mehenghi
mihmandar	مهماندار	mehmendar
mihrap	محراب	mihrab
minare	مناره	minaret
miras	میراث	miraz
mobilya	مبل	mobila
mumya	مومیا	mumie
molla	ملا	mola
müezzin	موذن	muezin
mukallit	مقلد	mucalit
mukarrer	مقرر	mucarer
mukavva	مقوا	mucava
muşamba	مشمع	muşama
muhayyer	منخیر	muhafiz
muhafız	محافظ	muhaia
musamba	مشمع	musama
müdür	مدیر	mudir
müftü	مفتی	muftiu

mühür	مهر	muhur
mühürdar	مهردار	muhurdar
müslim	مسلمان	moslim
müsteri	مشتری	musteriu
nafaka	نفقه	nacafa
naftalin	نفتالین	naftalina
nakit	نقد	naht
nalbant	نعلبند	nalbant
narenci	نارنجی	narangiu
nargile	نارگیله-قلیان	narghilea
naz	ناز	nazuri
nazar	نظر	nazar
nazır	ناظر	nazar
ne	چه	Ce
nefer	نفر	nefer
nergis	نرگس	narcisă
ne	چه	ce
ney	نی	nai
neyzen	نای زن-نی زن	neisan
niçin	چرا	de ce
nilüfer	نیلوفر	nufar
nizam	نظام	nizam
nohut	نخود	naut

numara	نومره	numar
nur	نور	nur
ocak	اجاق	hogeag,ogeac
oda	اتاق	odaie
osmanlı	عثمانی	osmanlau
ölçmek	مساحت کردن	măsura
ölmek	مردن	muri
ölü	مرده	mort
öpücük	بوسه	bezea
paye	پایه	paia
peyk	پیک	paic
pabuç	پا پوش - کفش	papuc
padişah	پادشاه	padişah
palto	پالتو	palton
pasa	پاشا	pasa
pasaj	پاساژ	pasaj
patlıcan	بادمیجان	patlagea
pazar	بازار	bazar
pehlivan	پهلوان	pehlivan
perde	پرده	perdea
pijama	لباس خواب - پاجامه	pijama
pilav	پلو	pilaf
pirinç	برنج	

piriz	پریز	piriză
proje	پروژه	projet
pudra	پودر	pudra
pompa	پومپ	pompa
rahat	راحت	rahat
reaya	رعایا	raia
ramazan	رمضان	ramazan
refah	رفاه	refec
renç	رنج	renghi
renk	رنگ	renghi
rende	رنده	rindea
rüşvet	رشوه	rusfet
sabır	صبر	sabur
sade	ساده	sadea
sahra	صحرا	sahara
sakız	سقز-آدامس	sacaz
salata	سالات	salată
salon	سالن	salon
saltanat	سلطنت	saltanat
samur	سمور	samur
sandal	صندل	sandală
sandık	صندوق	sunduc
saray	سرای	serai

sarraf	صراف	zaraf
satır	سطر	satira
satranç	شطرنج	satrange
sedef	صدف	sidef
sefer	سفر	sefter
selâmün aleyküm	سلامعليکم	salamalec
selâmet	سلامت	selemet
semâh	سماع	sema
semâver	سماور	semaver
sen	تو	tuesti
senet	سند	sinet
sepet	سبد	sipet
serdar	سردار	serdar
sermaye	سرمایه	sermaia
sınıf	کلاس	clasă
silah	سلاح	sileah
sini	سینی	sinie
sofra	سفره	sofra
sufism	صوفیگری	sofizm
su	آب	apà
sultan	سلطان	sultan
suret	صورت	suret
süleyman	سلیمان	suliman

sümbül	سنبل	zambila
şah,satranç	شاه	şah
şahin	شاهین	şoim
şal	شال	şal
sehzaade	شاهزاده	sahzadea
şalvar	سلوار	şalvari
şeker	شکر	zahăr
şerbet	شربت	serbet
şeyh	شیخ	şeyh
şeytan	شیطان	diavol, seitan
şiddetli	شديد	strident
şurup	شربت	sirap
şok	شوک	şoc
tablo	طبلو	tablou
tabiat	طبیعت	tabiet
tafta	تافته	tafta
taht	تخت	taht
tahta	تخته	tabla
taklit	تقلید	taclit
taksim	تقسیم	taxim
talas	تالاس	talaş
talim	تعلیم	talam
taman	تمام	taman

tambur	طبل	tambura
tandır	تنور	tandur
tane	دانه	tanea
taraf	طرف	taraf
tarhun	ترخون	tarhon
tatar	تاتار	tatar
tayfun	طوفان	taifun
tava	تابه	tava
trablus	طرابلس	tarabulus
tellâl	دلال	telal
tembel	تنبیل	tembel
temenni	تمنی	temeni
terazi	ترازو	terezie
tercüman	مترجم، ترجمان	tergiman
tertip	ترتیب	tertip
tetre	تترا	tetrea
tevatür	تواتر	tevatura
tek nefes	تک نفس	tignafes
tebdil	تبدل	tiptil
tiryak	تریاک	tiriac
top	توپ	top
topçu	توپچی	topciu
turfan	تورفان	trufan

tüfek	تفنگ	tufec
tüfekçi	تفنگ ساز	tufecciu
tulumba	تلمبه	tulumbă
tura	طغرا	tura
Türkçe	ترکی	turcește
tütün	تنباکو	tutun
ulema	علمای (دین)	ulema
uzak, hasret	دور	dor
vade	وعدہ	vadea
vali	والی	vali
vekil	وکیل	vechil
vermek	دادن	da
vesail, kapkacak	وصایل	veselă
viran	ویران	viran
virgül	ویرگول	virgulă
vezir	وزیر	vizir
zerdali	زردالو	zarzar
zorlamak	زور	zori
yalamak	لیسیدن	linge
yelek	جلیقه	jiletcă
yasemin	گل یاس	iasomie
yavaş	یواش	yavas
yedek	یدک	edec

yeni	نو	nou- nouveau
yıldız	ستاره	stea
yürüyerek	پیاده رهی	pe jos
zarif	ظریف	zarif
zayıf	ضعیف	zaif
zevk	ذوق	zef
zevкли	با ذوق	zefliu
zerdeçal	زردچوبه	zerdiceaf
zembil	زنبیل	zimbil
zilhicce	ذی الحججه	dhu'l-hijja
zilkade	ذی القعدة	dhu'l-ka'dah
zor	زور	zor
zülüf	زلف	zuluf
zulüm	ظلم	zulum

SONUÇ

Diller sürekli araştırılan alanlardan biri olmuştur. Özellikle sınırları birbirine yakın olan ülkelerin dillerinin birbirinden etkilenmesi doğaldır. Dolayısıyla kelimeler zaman zaman lehçe farklılıkları göstermektedir. Kelimeler gittikleri coğrafya halkının hançeresiyle yankı bulur. Bu bakımdan kelime kökenini başka bir topluma ait dilden alsa da yeni bir dile karıştığında o dilin diğer kelimeleri arasında kaybolur gider. Bazen konuşmalar esnasında kelimelerde duyulan ses benzerliği dilin kökenine dair zihinlerde ipuçları verir bazen kelime bariz bir şekilde kendini göstererek adeta içinde bulunduğu topluma yabancı olduğu izlenimi uyandırır. Araştırmacılara düşen görev karşılaştırdıkları kelimelerin kökenlerinin izini sürmeleridir. Çünkü farklı toplumların dillerinden geçen her bir kelime pek çok tarihi hikâyeyi bünyesinde barındırır. Böylece o keli-

meden hareketle etkileşimin ne şekilde olduğu hakkında bilgi sahibi olunur. Kültürler arası etkileşimin ticari ilişkilerle mi savaşılarak mı yoksa sanatsal faaliyetlerle mi ağır bastığı yönündeki sorular cevap bulur.

Romen dilindeki Farşça kelimelerin varlığı araştırılmamış bir çalışmadır. Bölgede baskın gelen Türkçe kelimeler arasında Fars kültürüne ait kelimelerle karşılaşılması şaşırtıcıdır. Sonuç olarak Roman dilinde Farşça kelimelere rastlanılmasının iki nedeni olabilir. Bir tanesi bölgedeki Türk hâkimiyeti ve Türkler vasıtasıyla Farşça kelimelerin Roman dili ne yerleşmesi diğer bir nedeni ise Farşça ve Romence'nin aynı dil ailesinden olmalarıdır.

KAYNAKÇA

- BALCI, Fatih (1984). Dillerin Doğuşu, Dil-Ekim Sızıntı Dergisi
- BAUBEC Agiemin- BAUBEC Kamer G.Deniz (2010). Dictionar Türkçe-Romence & Romence-Türkçe Ex Ponto – Constanta – Romania
- BÖLÜKBAS, F. ve KESKİN, F (2010). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımında İşlevi”, Turkish Studies, Volume 5/4, Fall 2010,
- GİRAY, Bozkurt Saynur (2008). “Geçmişten günümüze Romanya’da Türk Varlığı” Karadeniz Araştırmaları, C:5 S:17 Bahar, s.1-31
- GÖKALP, Z.(1990). *Türkçülüğün Esasları*, (Haz. Mehmet Kaplan). Ankara: Kültür Bakanlığı
- GÜVENÇ, B. (2002). *İnsan ve Kültür*. (9.bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KARAİSMAİLOĞLU, Adnan (1999). Klasik Türk Edebiyatının İran Edebiyatı ile Münasebeti, Dergâh,110 s.15
- KONGAR, Emre (2005), Kültür Üzerine, s.5 İstanbul: Remzi Kitabevi
- MANKALYALI Z.Mehmet (2013).Türkçe-Romence Sözlük, Türk Dil Kurumu.
- Melikuşşuarâ-ı Bahâr, (1373 hş.) Sebkinâsî/Târîh-i Tatavvur-i Nesri Fârsî, Tahran.
- SALİM,Orhan (2012).Dil politikaları, dil hakları ve Türkiye’de uygulamaları. Ankara Üniverstesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara

SİVRİOĞLU, Ulaş Töre (2013). "Avesta Dilinin Tarihi Coğrafyası", Turkish Studies, Volume 8/8 Summer 2013, p.1141-1165.

TAMURA, Taralunga Elena, (2004) On the Origin of the Romanian People (<http://www1.tcue.ac.jp/home1/c-gakkai/kikanshi/ronbun7-2/tamura.pdf>)

TURAL, Sadık (2000), "Düşünmek, eleştirmek, ve Eleştirilmek Bir İhtiyaçtır", Bilge, Sayı 24, Bahar 2000

YAZICI, Tahsin- ÖZTÜRK, Mürsel (1999). "İran", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları.

<http://atauzem.atauni.edu.tr/dosya/ortak/materyal/T%C3%BCrk%20Dili%20I-%C3%9Cnrite%202.pdf>

Wikipedia, History of Dobrogea Region. (2014). Available online at: http://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_Dobrogei (accessed 07.02.2015).

<http://www.cemvakfi.org.tr/makale-deneyimler/iran%E2%80%99dan-gocenlerin-varna%E2%80%99ya-dobruca-cevresine-iskan-edildikleri/>

<http://www.felsefedersligi.com/FileUpload/op30412/File/dillerindogusu.pdf>